

European Standards of Local Self-Government and EU Regional Policy / Європейські стандарти місцевого самоврядування та регіональна політика ЄС

**Європейський освітній
проект Модуль Жан
Моне-2019/2022**

Тема № 2.

Місьцеве самоврядування у багаторівневій системі управління ЄС

**Лектор: кандидат юридичних наук, доцент
Аліна Червяцова**

Символи ЄС

Гасло: *In varietate Concordia* (лат.) - Єдність у багатоманітності

Прапор Європи: яскраво-синє полотнище

із зображенням кола із дванадцяти золотих зірок

Гімн Європи: фінальна частина «Дев'ятої симфонії» Людвіга Бетховена (1823), написана на вірші Фрідріха Шіллера «Ода радості» (1785). У 1985 році лідери ЄС погодили визнали музику офіційним гімном ЄС

День Європи: 9 травня. Декларація Роберта Шумана (1950), початок європейської інтеграції

27 держав-членів

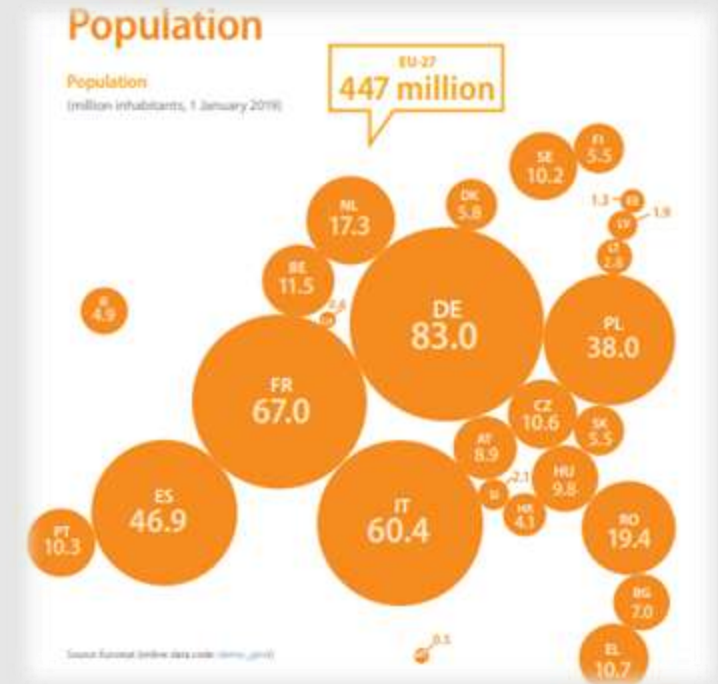
- Держави-члени є різними за формою державного правління, формою державного устрою, чисельністю населення
- Моделі організації місцевого самоврядування також є різними

Населення ЄС (2020 рік)

- ФРН 82,9 млн.
- Іспанія 46,7 млн.
- Словенія 3 млн.
- Кіпр 0,9 млн.
- Мальта 0,5 млн.

- **ВСЬОГО: 447 млн.**

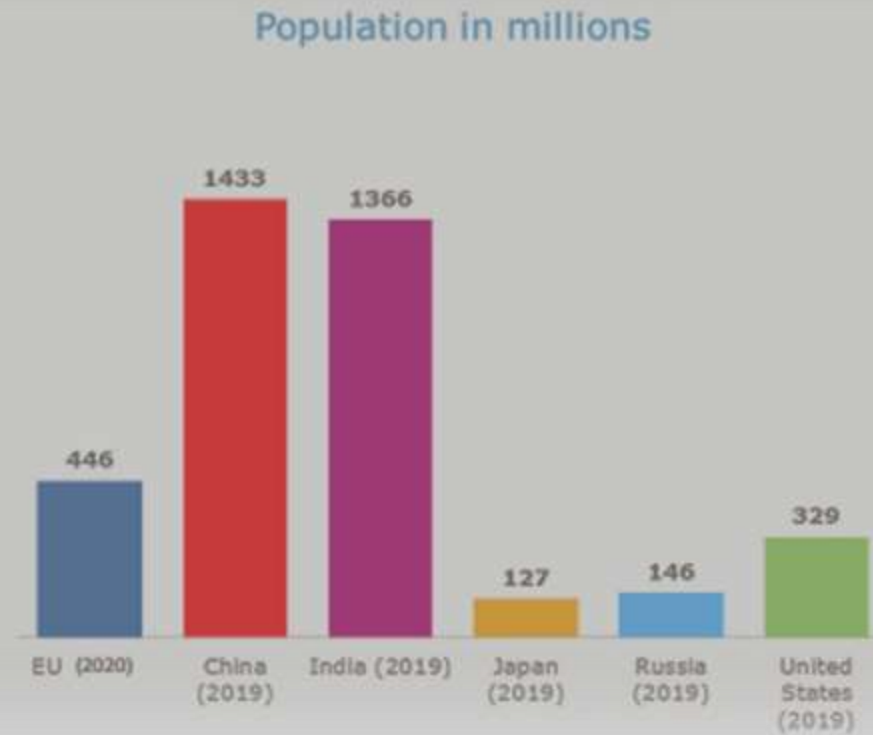
Франція 67,2 млн.
Польща 38 млн.
Латвія 1,9 млн.
Люксембург 0,6 млн.

Італія 60,4 млн.
...
Естонія 1,3 млн.

Населення ЄС та інших країн

- ЄС 447
- КНР 1433
- Індія 1365
- Японія 127
- РФ 146
- США 329

Фактори, важливі для розуміння регіональної політики ЄС та місцевого (само)врядування

- ЄС має особливу політико-правову природу
- ЄС – формування, що знаходиться в процесі розвитку
- Засади побудови багаторівневої системи врядування визначені установчими документами ЄС (Договір про ЄС та Договір про функціонування ЄС)

Особлива політико-правова природа ЄС

Європейський суд правосуддя:

“...Спільнота являє собою новий правовий порядок міжнародного права, в інтересах якого держави обмежили свої суверенні права”

Справа Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen (1963)

Європейська інтеграція в контексті змін зовнішньої та внутрішньої політики

- Мирний проект для Європи
- Завершення холодної війни; розширення ЄС на Схід;
- Подалання криз:
  - фінансова криза
  - міграційна криза
  - COVID-19?

Мирний проект для Європи

Декларація Моне-Шумана 9 травня 1950 рік:

«Мир не може бути забезпечений без докладання творчих зусиль, пропорційних небезпекам, які загрожують йому...

Європу не вийде створити в один момент або на підставі одного-єдиного плану.

Вона будуватиметься на основі конкретних досягнень, з яких почнеться побудова фактичної солідарності...

Об'єднання народів Європи вимагає ліквідації вікового протистояння Франції і Німеччини».

Розширення ЄС

1989 падіння Берлінської стіни, початок економічної допомоги країнам колишнього соцтабору

1990 визначення критеріїв прийняття нових членів: демократія; верховенство права; ринкова економіка

1998 початок переговорів про розширення

2002 Копенгагенський саміт; узгодження позиції щодо прийняття 10 нових членів

2004 десять нових членів ЄС: Кіпр, Чехія, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія

2007 Болгарія та Румунія

2013 Хорватія

Розвиток регіональної політики ЄС

- Ігнорування регіональної політики на початку інтеграційних процесів (держави-члени зосереджені на розвитку економічного співробітництва)
- Поглиблення (нові сфери співробітництва) та розширення європейської інтеграції (від 6 до 28 країн) ставлять питання необхідності запровадження регіональної політики та координації дій та рішень між наднаціональними, національними, регіональними та місцевими органами врядування

ЄС, регіоналізм та місцеве (само)врядування

Причини розширення співробітництва між ЄС та органами місцевого врядування

- 1) розвиток єдиного ринку, наявність директив та правил, що впливають на практику місцевих органів влади;
- 2) розвиток регіональної політики та політики територіальної згуртованості

Розподіл бюджету ЄС (2014-2020)

- **Витрати на регіональну політику склали більше 1 \ 3 бюджету ЄС**

ЄС, регіоналізм та місцеве (само)врядування

- 1) конституційний статус місцевого самоврядування в ЄС: принцип делегування повноважень, субсидіарності та пропорційності; система багаторівневого управління
- 2) вплив законодавства та політики ЄС на місцеві органи влади; наявність каналів для врахування позиції місцевих органів при прийнятті рішень на наднаціональному рівні

Ч. 2 Ст. 4 Договору про ЄС

«Союз поважає рівність держав-членів перед Договорами та національну самобутність держав-членів, властиву їхнім основним політичним та конституційним структурам, **включно з регіональним та місцевим самоврядуванням.**

Союз поважає головні функції держави, включаючи гарантування територіальної цілісності держави, підтримання правопорядку та забезпечення національної безпеки».

Положення свідчить про зростаючу роль місцевого та регіонального самоврядування у внутрішній політиці ЄС; конституційне визнання "Європи чотирьох рівнів"

Ст. 5 Договору про ЄС

Принцип наданих повноважень

1. **Межі повноважень Союзу визначаються принципом надання повноважень.** Союз здійснює свої повноваження згідно з принципами субсидіарності та пропорційності.

2. Відповідно до принципу надання повноважень **Союз діє в межах повноважень, наданих йому державами-членами** згідно з Договорами заради досягнення визначених в них цілей. **Повноваження, яких не надано Союзові** згідно з Договорами, **залишаються за державами-членами.**

Ст. 5 Договору про ЄС

Принцип субсидіарності

3. Відповідно до принципу субсидіарності у сферах, що не належать до його виключної компетенції, Союз діє лише якщо та у такому обсязі, в якому держави-члени не можуть належним чином досягти цілей запропонованого заходу на центральному, регіональному або місцевому рівнях, а натомість це краще здійснити на рівні Союзу з огляду на масштаби або результати запропонованих заходів...

+ Протокол про застосування принципів субсидіарності та пропорційності

Ст. 5 Договору про ЄС

Принцип пропорційності

4. Відповідно до принципу пропорційності заходи Союзу за змістом та формою не виходять за межі того, що є необхідним для досягнення цілей Договорів.

+ Протокол про застосування принципів субсидіарності та пропорційності

Політика територіальної згуртованості ЄС (регіональна політика ЄС)

Договір про функціонування ЄС

РОЗДІЛ XVIII ЕКОНОМІЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА
ЗГУРТОВАНІСТЬ

Стаття 174

З метою сприяння загальному гармонійному розвитку Союз розробляє та провадить дії, що ведуть до зміцнення його економічної, соціальної та територіальної згуртованості.

Зокрема, Союз спрямовує свою діяльність на зменшення диспропорцій між рівнями розвитку різних регіонів та відсталості регіонів, що перебувають у найменш сприятливих умовах.

Договір про функціонування ЄС

Стаття 175

Держави-члени **здійснюють та узгоджують свої економічні політики в такий спосіб, щоб додатково досягти цілей, встановлених в статті 174.** Визначення та реалізація політик та дій Союзу та запровадження внутрішнього ринку враховують цілі, зазначені у статті 174, та сприяють їхньому досягненню. Союз також підтримує досягнення цих цілей, діючи через **структурні фонди** (Європейський сільськогосподарський фонд управління та гарантій; Європейський соціальний фонд; Європейський фонд регіонального розвитку), Європейський інвестиційний банк та **інші існуючі фінансові інструменти.**

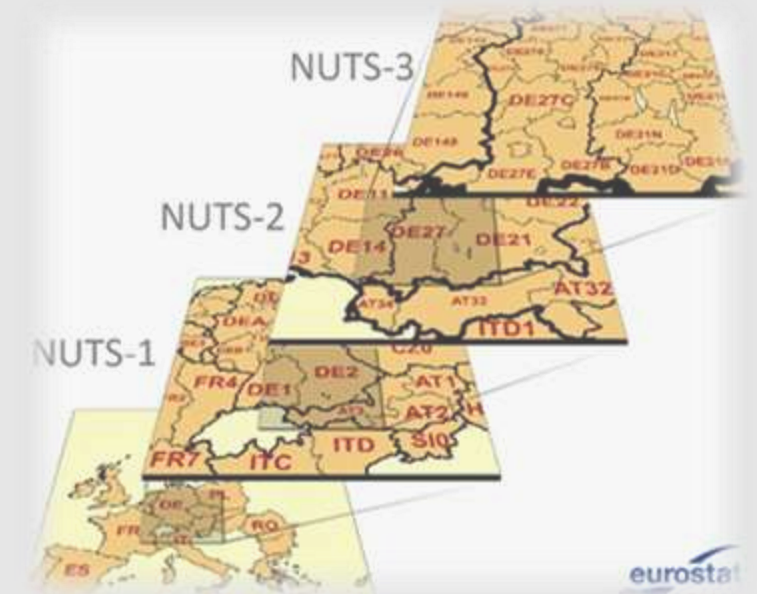
Комісія кожні три роки подає Європейському Парламенту, Раді, Економічно-соціальному комітету та **Комітету регіонів** звіт про прогрес у напрямку досягнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості, та про те, як цьому сприяли різні заходи, передбачені у цій статті. Цей звіт, якщо необхідно, супроводжується належними пропозиціями...

Система NUTS

Політика територіальної згуртованості ЄС будується на системі

N---
U--- **NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICS**
T--- **(НОМЕНКЛАТУРА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДНИЦЬ ДЛЯ ЦІЛЕЙ СТАТИСТИКИ)**
S---

Більше інформації на сайті Євростату
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/nuts-maps>

Регіони ЄС у статистичному вимірі

NUTS 1: великі соціально-економічні регіони з чисельністю населення від **3.000.000 до 7.000.000**

NUTS 2: базовий рівень, використовується для планування регіональної політики; середні регіони з чисельністю населення від **800.000 до 3.000.000**

NUTS 3: малі регіони; використовуються як додаткові критерії для деталізації діагностики; чисельність населення від **150.000 до 800.000**

Класифікація NUTS 2021 включає

104 регіони рівня NUTS 1,

283 регіони рівня NUTS 2 та 1345 регіонів рівня NUTS 3

ΦΡΗ NUTS 1,2,3

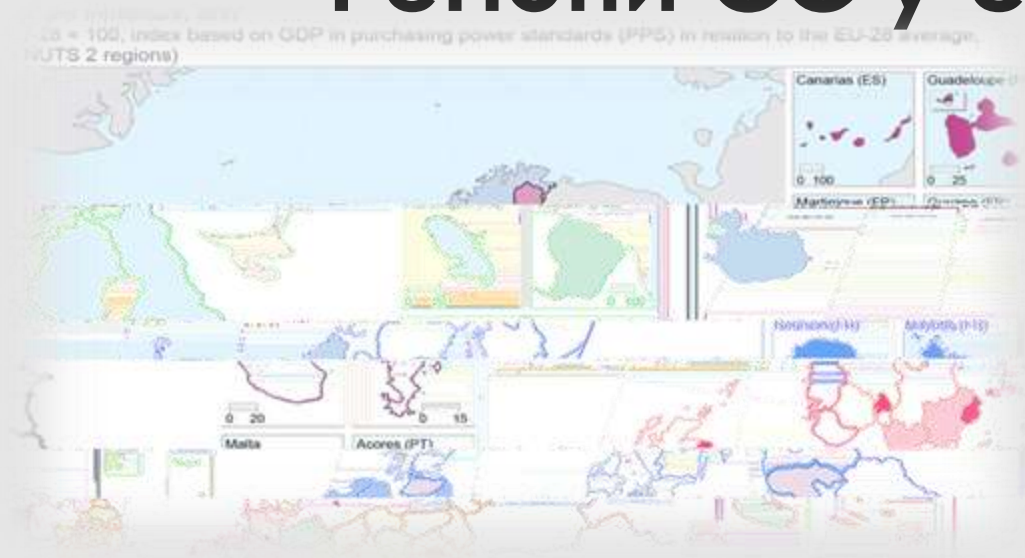
NUTS 1

NUTS 2

NUTS 3
(Baden-Württemberg)

Регіони ЄС у статистичному вимірі

**рівень економічного
розвитку регіонів ЄС (2017)**

Європейський комітет регіонів

Забезпечує зв'язок між органами місцевого (само)врядування та інституціями ЄС

Складається з 329 членів, які призначаються Радою Європейського Союзу за пропозицією держав-членів

Бере участь у законодавчому процесі (рішення, які стосуються органів місцевого врядування можуть бути прийняті лише після консультацій з Комітетом регіонів)

 Belgium Members: 12	 Bulgaria Members: 12	 Czech Republic Members: 12	 Denmark Members: 9	 Germany Members: 24	 Estonia Members: 7
 Ireland Members: 9	 Greece Members: 12	 Spain Members: 21	 France Members: 24	 Croatia Members: 9	 Italy Members: 24
 Cyprus Members: 6	 Latvia Members: 7	 Lithuania Members: 9	 Luxembourg Members: 6	 Hungary Members: 12	 Malta Members: 5

Європейський комітет регіонів

<https://cor.europa.eu/en/news/Pages/default.aspx>

